

BELVEDERE

MERIDIONALE

A JGYTF TÖRTÉNÉSZHALLGATÓINAK LAPJA

Főszerkesztő: Annus Gábor

Agyagfalván végül nem történt semmi

Simó Márton

A rémes éj titka...

Széchenyi meggyilkoltatása

Szatmár vármegeye

A Vízöntő jegyében járunk

Arany Ildikó

MCMXCI November-December

Tartalom

III. évfolyam 6. szám
1991. november-december

Ady Endre: A téli Magyarország	3
<i>Hajdani vármegyéink</i>	
Szatmár vármegye	4
<i>Erdély</i>	
SIMÓ MÁRTON: Respublica siculorum?	5
<i>Kárpátalja</i>	
BALOGH ISTVÁN: Kárpátalja a kőkorbán	8
Széchenyi meggyilkoltatása	11
CSIPES ATTILA: Mezőtúr fazekassága, jellemző edénytípusai II.	14
ARANY ILDIKÓ: Az Özönvíz II.	18
<i>Téka</i>	
"Minden széllel én vetek." A LAROUSSE enciklopédia - magyar kiadásban	21
<i>Anekdota kincs</i>	
Az olvasó véleménye; Önismeret; Sovány vigasz; Azok a női évek...; Színészi hiúság	22

BELVEDERE

Kiadja: A szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Történettudományi Tanszékének IV. Béla Köre

Kiadásért felel: Dr. Szegfű László
Megjelenik: 250 példányban

Ady Endre:

A TÉLI MAGYARORSZÁG

Magyar síkon nagy iramban át
Ha nyargal a gőzös velem
Havas, nagy téli éjjelen,
Alusznak a tanyák.

Olyan fehér és árva a sík,
Fölötte álom éneket
Dudolnak a hideg szelek.
Vajjon mit álmodik?

Álmodik-e, álma még maradt?
Én most karácsonyra megyek,
Régi, vén, falusi gyerek,
De lelkem hó alatt.

S ahogy futok síkon telen át,
Úgy érzem, halottak vagyunk
És álom nélkül álmodunk
Én s a magyar tanyák.

Hajdani vármegyéink

Szatmár vármegye

Szatmár vármegyének mindene van, a mi a természetért rajongó lelkületet a változatosság örömeivel tölti el; s a ki csak ezt az egy vármegyét ismerné is meg nagy Magyarországból, az körülbelül tiszta fogalmat alkothatna az egészről.

A szatmármegyei síkság, ott Mátészalka, Nagykároly és Szatmár városa között, beleveszett még nem is olyan régen az ecsedi lápba. Tömérdek volt a szárnyas vad, a mit a lápkörnyéki ember "vizi fíreg"-nek nevezett. Az ornitológiának olyan bőséges gazdagodása sehol sem lehetett volna máshol, mint ebben a csudavilágban.

Érdekes változatossága van Szatmár vármegyének néprajzi szempontból is. A magyarság mellett az oláhok foglalják el a legnagyobb tért; sokkal kevesebb a sváb; s csak egy jókora maroknyi a rutén, a kit Szatmárban "orosznak" neveznek.

De igazi "magyar vér" nyilatkozik a vármegye politikai életében. Egyike a leghívebb függetlenségi vármegyéknek, s ámbár sok a "nemzetisége", mégis csak a magyarságé a hangadás és vezetés tiszte mindenben. Oláh felforgatói csak az agitátorok, a kikből elvégre minden nemzetiségi vidéken akad; oláh népe maga csöndes, békés, jóindulatú, de mi tűrés-tagadás, elmaradott, civilizálatlan; dolgozni nem szeret.

Más a "németje," - a sváb, - a ki mint szintén mindenütt, itt is dolgoz, szerző; csöndes és - önző. Sok egyéb erénye van a svábnak, a mit viszont a magyarság irigyelhet tőle. Ilyen a nagy összetartás, a szerző szorgalom, a kitartó munkásság, a mi mindenütt gyarapodást biztosít neki.

A majtényi síkhoz fűződik ez az emlék, a mikor 1711-ben Rákóczi kuruczai, - vagy tizenkétezen, - itt tették le a fegyvert, az elernyedti szabadságharc után.

Szatmármegyében van Koltó is, a híres gyönyörű Koltó, a hol Petőfi a mézesheteit élte, s a hol megírta valamennyi költeményének a koronáját, a melynek címe: "Szeptember végén".

Arra Szaniszló és Karuly felé, a hol fehér gulyák legelnek a gilicze-tüskés buczkákon, fel Vasváriig, a honnan már csak egy ugrás Nyirbátor, csakhogy az már Szabolcs vármegye.

A másik oldalon, a Szilágyság irányában Krasznabéltek, a Bükk-hegység tövében. Ott van Dobra, Nántú, Rákosterebes, Kisszokond, Alsó- és Felsőboldád, Lopágy. A megye szélén, szinte a csücskében, gubbaszkodik Kapnikbánya.

(Bársony István előszava alapján. Magyarország városai és vármegyéi sorozat.)

Erdély

SIMÓ MÁRTON:

Respublica siculorum?

Október közepe táján vált közismerté, hogy egyes székelyföldi RMDSZ vezetők, Agyagfalván ki akarják kiáltani a Székely Köztársaságot, vagy legalábbis olyan kiáltványt tesznek közzé, melyben megfogalmazzák a Székelyföld autonómiájának gondolatát. Történt mindez akkor, amikor Románia alig mászott ki a kormányválság szakadékból, s nem lehetett tudni pontosan, hogy melyek azok az erők, amelyek vezetik(?) az országot; történt mindez a szomszédos Jugoszláviában dúló háború idején; akkor amikor több millió kurd bolyong a Közel-Keleten és a nagyvilágban hazátlanul; akkor amikor az egyik szuperhatalom végnapjait éli, számtalan regionális konfliktusra szétszakadva stb, stb... Ilyen körülmények között várható volt, hogy a világközvélemény nem fordul túlságosan a régió felé. Annál inkább felhördültek a romániai szélsőségek, a Front parlamenterei, olyannyira, hogy ismét elővették az egy éve porosodó Hargita-Kovácsna jelentést, amelyben különbizottság vizsgálta a túlnyomórészt magyar többségű megyékből "elüldözött", korábban erőszakkal odahelyezett román értelmiségiek "kálváriáját". Ezek a csoportok kihasználták azt az ütőkártyát, amelyet a kezükben tartott médiák jelentenek: órákon át sugározták a tévében és a rádióban a szónokok kirohanásait a kisebbség ellen és nagy példányszámú újságok hasábjain szórták a maszlagot a recessziót (= involúciót) megelőző nép közé...

Csakhogy: Agyagfalván végül nem történt semmi, mindössze néhány rétor jelent meg néhány száz (civil) érdeklődő, de annál több bel- és külföldi újságíró, valamint - természetesen - mindannyiuknál jóval több: gyalogos-, páncélos-, repülő-, rendőrkatona, csendőr, állambiztonsági és kommandós. Mindezeket a Romania Libera október 22.-i számában így írta: "Folyó év október 10-én a Székelyudvarhely melletti Agyagfalván, a magyar nemzetiségű állampolgárok, betartva az RMDSZ felhívását, nem tartottak népgyűlést. Ellenben október 18-20 között páncélosok és helikopterek cirkáltak az övezetben, a lakosság megnyugtatása végett."

Ha megemlégtünk a Romania Libera című lapot, akkor üdvös, ha szót ejtünk a tárgyilagosságról és higgadságról, amelyet hasábjain találunk. Az agyagfalvi híresztelésekkel párhuzamosan, amikor még dúlt a magyarelles kampány, munkatársai (Livia Saplacan és Eugen Dichiseanu) már közvéleménykutatást végeztek ebben a témában. Két kérdést tettek fel:

1. A románok Erdélyből való kiüldözésének vagyunk tanúi?

2. Mit várnak a két jelentés parlamenti vitájától? (A két jelentés: 1. A korábban említett Hargita-Kovácsna, 2. Az agyagfalvi "népgyűlés".)

Két lapszámban, az összevont 19-20-iban és a 22-iben találtunk ide vonatkozó nyilatkozatokat. Harminchárom ember nyilatkozata szerepelt a két lapszámban, de sajnos - feltételezhetően - fővárosi környezetben dolgoztak az újságírók, mert a válaszolók közt 20 értelmiségit, 3 nyugdíjast, 4 közép-kádert, 3 tisztelet, 2 kisvállalkozót és 1 munkanélkülit találtunk.

A válaszok a legvérmesebb és a legjózanabb variációk között váltakoztak: "Ránca kell szedni őket! Csapatokat kell küldeni a két megyébe..." (Vasile P., orvos); "Nem hiszem, hogy mindez igaz lenne. Annyit hazudtak már ebben a parlamentben, hogy semmit sem hiszek. Uszítanak. Nekem elegendő van mindebből." (C.N., tanár); "Mi fog történni? Nem mondhatnám, hogy különösebben érdekel. Munkanélküli vagyok, lejárt a segély folyósításának az ideje, anyám nyugdíjából élek. Jó lenne, ha a parlament a valóságos problémákkal foglalkozna." (Radu A., munkanélküli); "A kormánynak azt kellene mondania nekik: vagy hallgattok a románokra, vagy hazamentek! Most! Azonnal! - ezt mondanám én is nekik. Nincsen joguk, hogy felemelt fővel járjanak a Román Hazában." (M. Valeriu, egészségügyi asszisztens); "Nem jobb, ha korgó gyomorral arra gondolunk, hogy jönnek a magyarok? Mit tennének ők vajon hatmilliónyi románnal és mintegy kétmilliónyi cigánnyal... Csak a bolond foglalkozik ilyen dolgokkal... Semmi sem lesz ebből a cirkusból... (...) A magyar egy büszke nép, példát kellene vennünk tőlük: csak az önbecsülő és mozgékony nemzetek maradnak fenn. A többiek elvesznek. Szeretnénk nagyon, ha elérnénk a magyarországi gazdasági fejlettséget!" (S. Cristescu, közgazdász).

Összegzésként: az első kérdésre 21-en adtak olyan választ, mely tagadja a problémafelvetés létjogosultságát, 10-en helyeslik a jelentésben felsoroltakat (sőt!), ketten tartózkodtak a válaszadástól, a második kérdésre 10-en válaszoltak kételyeiket megfogalmazva, 10-en helyeselték és túllicitálták volna a hivatalos koncepciót, 4-en nem válaszoltak. Az arányok a következők: 63,63 százalék (az első kérdésnél) nem hisz a közzétett jelentésnek, 6,06 százalék tartózkodik, 30,30 százalék elfogadja az álláspontot; az arány a második kérdésnél: 57,57%, 30,30%, 12,12%; a középarányos: 60,6%, 30,3%, 9,9%.

Lejártak az októberi események, ma már az új - 300%-os - áremelésektől szenved az ország - ez a fő téma. És sajnos ezúttal valóságáról van szó.

A Segesvár-Székelyudvarhely között járó vicinálist nem tartóztatják fel kalosnyikóvos, tereptarka atillás legények, hogy székely vízumot üssenek az útlevelekbe, nem alakították újra a 82-es székely gyalogezredet, nem toboroznak napi húszezres zsoldért katonákat, nem hirdették meg a szabadrablást - a Székelyföldön a korábbiakhoz hasonló hétköznapiakat és ünnepeket élnek az emberek, minden kétely és megmérettetés közt reménykedve, békésen.

Ebben az októberi cirkuszban az RMDSZ gyenge oldalai mutatkoztak meg, az igazság, mellyel a bennsejében rejtőző vektorokat szeretné koncentrálni, hogy szakadás nélkül fennmaradhasson. A széthúzás és határozatlanság veszélyét már Bíró Béla jelezte a Beszélő hasábjain (1991. április 6.) "...mivel a szervezet tevékenységében a hagyományos, hierarchikusan építkező pártmodellt érvényesíti, megfelelő utasítások hiányában a helyi szervezetek is távol maradtak a civil társadalom megmozdulásaitól(...)a romániai magyarság képviselői ugyanúgy a félig gondolt gondolat jegyében tervezik meg politikai stratégiájukat, mint a háború utáni nemzedék. Féltő, hogy az eredmény is hasonlatos lesz."

Olyan időszak ez, amikor egyértelműen tisztázódnia kell annak, hogy az RMDSZ nem balközépen elhelyezkedő politikai formáció, hanem jobbközép, ahonnan polgári értékek restaurációját kell/kellenne szorgalmaznia. A középutak, a kompromisszumok ideje lejárt: a tárgyalóasztalnál kell mondani a gondokat, hogy a lefojtott indulat ne szüljön hasonló félrecselekvéseket. A romániai magyarság Romániában akar élni, méltósága teljes tudatában és birtokában. Higgadt-sággal és következetességgel mindezt a többséggel is el lehet (kell) fogadtatni, hisz azzal a szomszédos román nemzet csupán önnön méltóságát és európai rangját emelheti.

Kárpátalja

BALOGH ISTVÁN:

Kárpátalja a kőkorban

A mintegy 70 millió évig tartó ún. geológiai "harmadkorban" (kb. 70 milliótól - a jégkorszak kezdetéig) alakult ki a Föld mai képe, felszínén magasabb rendű növény- és állatvilággal. A harmadkor végén jelentek meg az ember legrégebb ősei (kb. 3 millió éve) Afrika keleti részén. Sokáig úgy tartották, hogy innen kiindulva népesítették be az egész Földet. Az utóbbi évtizedek kutatásai arra készítettek a tudósokat, hogy az emberré válás zónáját kiterjesszék kontinensünk déli részére is. Sajnos, azt még nem tudjuk, hogy területünk beletartozott-e ebbe a zónába, az viszont tény, hogy Magyarország területén, Rudabányán kb. 10 millió éves őskori emberszabású majmok csontjaira bukkantak. Az első telepek Kárpátalján 1 millió évvel ezelőtt jelentek meg, a paleolitikumban, s mintegy száz lelőhelyen találtak őskori szerszámokat. A királyházi, rokoszovói és kis-rokoszovói ásatások eredményei lehetővé tették számunkra, hogy következtessünk a munkaeszközök fejlődésére i.e. 1 millió - i.e. 10 ezer évekig. A paleolitikumban feltűnik a jellegzetes, pattintással készült szakóca és egyéb szilánkeszközök. Az eszközök megmunkálási módja, típusai alapján különböző kultúrákat állapítottak meg. Az azonos típusú eszközöket készítő és használó csoportokat azonos kultúra hordozóinak tekintjük. A paleolitikum korai szakaszában területünkön az acheuli kultúra hordozói a pithecanthropusok éltek. Kb. 150 ezer évvel ezelőtt az acheuli kultúrát felváltja a moustieri kultúra. Ebben az időben alakul ki az ember közelebbi előde - a "homo primigenius". Értelmi képességei és technikai készsége élesen különböztek az előembertől. Területünkön több mint 40 helyen találtak meg ezen kultúra eszközeit: Zápszony, Oszkóc, Királyháza stb. A kőmegmunkálás számos változata figyelhető meg itt (magkőeszközök, pl. szakócák, szilánkeszközök). E kőeszközökkel és vermekkel vadászott az ősember. A vadászat viszont szervezett közösség létrehozását támasztja alá. Az ősemberek csoportjai, a hordák közösen vadásztak, közös volt a vadászterület és a zsákmány. Az előembertől eltérően a neandervölgyi ember ember már nem ette meg halottait; barlangokban, a tábornúz közelében földelték el őket, élelmet és szerszámokat helyeztek melléjük, vagyis már kezdetleges erkölcsi normák szabályozták kapcsolataikat. Az utolsó eljegesedés idején, a paleolitikum felső szakaszában, mintegy 50-40 ezer évvel ezelőtt eltűnik a moustieri kultúra, s helyébe egy egészen új kultúra lép. Ebben az időben jelennek meg a mai ember közvetlen ősei, az

értelmes emberek (homo sapiens fossilis - értelmes "ásatag" ember). A felső paleolitikumban felgyorsult a technika fejlődése, s annyira differenciálódtak, hogy egyes típusait alig lehet számbavenni.

Új jelenség a pengekészítés. A penge szabályos alakú szilánk, amelyből késeket, dárda hegyeket, kaparókat, fúrókat, fűrészeket stb. készítettek. Már nemcsak követ használnak, hanem csontot és szarut is használtak eszköz- és fegyverkészítéshez. A korszak végén jelent meg a nyílvető és dárdavető után az első összetett, gépszerű eszköz: az íj. Ekkor jönnek létre az ún. barlangi telepek is. Egy ilyenre bukkantak a régészek a técsői járasi Molocsnij Kaminy (tejkő) nevű barlangban. Az itt talált tűzhely maradványok, kő- és csonteszközök, valamint barlangi medve csontjai az i.e. 25-27 évezredre tehetőek. A maradványok arra utalnak, hogy a barlangi medvére vadászó ősember a barlangot ideiglenes lakóhelyként használta. Egy másik lelőhely a beregszászi Kishegyen található. E kor emlékeivel Kárpátalja számos pontján találkozhatunk. 12-14 ezer évvel ezelőtt véget ért az utolsó eljegesedés, megindult a felmelegedés, a mai éghajlati viszonyok kialakulása. Területünk történelmében az ezután kezdődő időszakot, amely az i.e. 16 évezredtől - 6 évezredig tartott, mezolitikumnak, vagyis középső kőkorszaknak nevezik. A mezolitikum kezdete egybeesik a Föld geológiai fejlődésében a jégkorszaktól, a pleisztocéntól a geológiai újkorba: a holocénba való átmenettel. Ekkor az éghajlat, a növénytakaró és az állatvilág a maihoz hasonló jellegű lett. A kor legjellemzőbb technikai újítása a kisméretű, ún. "mikrolit" kőszerszámok megjelenése. Ezek legtöbbször trapéz, háromszög vagy félhold alakú eszközök, fa-, csont- vagy szarukeretbe illesztve.

Kárpátalján nagyon kevés mezolitikumi telepet ismerünk. A legismertebb a Kövesd (Kamjanica) környéki telep. Itt egy kővekből kirakott kerek alaprajzú kb. 4-5 m átmérőjű lakóhely maradványait tárták fel. A mezolitikumi ember vadászattal, halászással, növényi táplálékok gyűjtögetésével foglalkozott. Az i.e. VI-V. évezred határán a mezolitikumot vidékünkön felváltja az újkőkorszak (neolit).

A neolit kor elején, az i.e. V. évezred első felében balkáni eredetű népcsoport, a kőrösi kultúra hordozói jelentek meg és keveredtek a helyi lakossággal. Településeik néha elérték a 120 km² is, általában földbe vájt házaikat a patakok partjára vagy dombok tetejére építették. (Zápszony, Nevetlenfalva, Szernye, Dercen, Kis Gejőc stb.) Ebben az időben kezdenek áttérni a földművelésre. A földművelés-állattenyésztés lehetőséget teremtett a tartós letelepedésre, új életkörülmények kialakulására. A korai neolitikum közösségei vesszőkből, nádából készült és sárral betapasztott, vagy vályog téglákból épített kunyhókban éltek. A család feje egy idősebb nő volt. A földművelés szükségessé tette az egész évre való tervezést, a termények beosztását és tartalékolását az élelmezés és a vetés céljaira. A gabonaszűrűket vermekben, majd kézzel formált edényekben tárolták s lassan elsajátították az égetett agyagedény készítésének módját is. Ez a szükség

teremtette meg a fazekasipart. Ezekben a korai közösségekben készítettek először állat- és növényi rostokból fonalat, szövetet. A neolitikus földműves közösségek jellemzői: a kapás földművelés, az állattartás, a csiszolt kőeszközök használata (A pattintással nagyjából kialakított eszközöket lapos kővön, nedves homokkal vagy más anyaggal simára csiszolták. Ezen eszközöket kovából, obszidiánból vagy kvarcitból készítették.) a fazekasság és a szövés-fonás. A munkamegosztás kezdetleges volt. A rendszerint egy nemzetséghez tartozó faluközösségben a nők feladata volt a földművelés (búza, rozs), a fonás és a szövés, míg a férfiak az állatállomány gondozása (kecske, juh, ökör), a vadászat, a szerszámok, fegyverek és agyagedények készítése. Elég gyakran kerülnek elő az eke nyomán a földből finoman megmunkált nő szobrocskák, mint a termékenység kultuszának jelképei. Kb. az i.e. V. évezred közepétől kezdve változások mentek végbe a kőrösi kultúra fejlődésében, amely egy új, a középső neolitikumba tartozó kultúra létrejöttét eredményezte, kifejlődött az ún. festett edények kultúrája. Ennek sajátosságai között említhető a magas szinten művelt fazekasság is. Az új edényfomák megjelenése mellett elterjedt az edények festése, mázzal való bevonása: leggyakrabban a barna alapra fekete festékkel felvitt mértani díszítőelemekkel találkozunk. Megtalálhatók ebből az időből a vidéken a tiszai és tordai kultúra elemei is. (Dercen, Beregszász)

Az i.e. III-II. évezred határán gyökeres változások mentek végbe, melyek elsősorban azzal függnek össze, hogy vidékünkre egy olyan népcsoport települt, amely rendelkezett az égei civilizáció vívmányaival: az ekés földműveléssel és a réz megmunkálásával. Ezzel kezdetét vette a rézkor, vagy másképpen az eneolitikum. Az anyajogú nemzetséget felváltotta az apajogú. Az új korszak gazdasági alapját elsősorban az állattenyésztés adta, bár tovább fejlődött a földművelés is. A rézkor korai és középső szakasza a tiszapolgári kultúra nevét viseli.

(Folytatjuk.)

Széchenyi meggyilkoltatása

Az idén ünnepeltük Széchenyi István születésének 200. évfordulóját. A legnagyobb magyar izgalmas, sok vitát kiváltó életművénel csak halála adott több okot a találgatásra, a vádakra. A két háború között jelent meg Dr. Kacziány Géza tollából a Széchenyi meggyilkoltatása című könyvecske, az Országos Habsburg Ellenes Liga kiadásában. Talán nem érdektelen meg nézni ennek a műnek néhány részletét.

A bécsi büntetőtörvényszék vizsgálóbírája apr. 8-án d. u. 3 órakor szemlélte meg hivatalosan a nagy gróf holttestét. Kecskeméthy műve szerint a hivatalos jelentés az autopsziáról így szól: "A gróf teste egy zsöllyeszékben ülő helyzetben találtatott, mindkét karja combjaira leeresztve: a balcombon feküdt a kilőtt pisztoly. A fej baloldala teljesen szét volt zuzva, a koponyacsont négy-öt lépésnyire feküdt a földön, a velő a falakon és a szoba tetején szétfecskenedve. Lőanyagul kőcfolytás, az agyvelőben madársörét találtatott."

A fennebiekből kitűnik, hogy a gyilkos lövés baloldaltól érte a koponyát, eszerint Széchenyi, ki nem volt balog, öngyilkosságára balkezét használta volna. Ez azonban olyan embernél, ki nem akarja, hogy esetleg csak kinlódjék, kizártnak tekinthető. A balkéz megbízhatatlan és ügyetlen szolga e célra s ha a gróf magát akarta volna megölni, föltétlenül az igen gyakorolt jobbot választja. A pisztoly a balcombon feküdt. Próbájon egy öngyilkos egy homlokához szorított pisztolyt el-sütni s aztán hagyja kezét szabadon lehullani, mintegy önsulya szerint, vajjon eshetik-e a pisztoly és a kéz a combra? Semmi esetre sem - mindkettőnek a test mellett kell lehullania, a pisztolynak a földre, a kéznek egyenesen a test mellett. A helyzet tehát, melyben a vizsgálóbíró a testet találta, prepalált volt. Feltehetjük dr. Görngenről, hogy nem nyult hozzá, a vén szolgálókról pedig, a gyáva svábokról meg éppen, hogy jobban iszonyodtak a halottól, mintsem rajta igazítani mertek volna.

Az agyvelőben madársörét volt. Minden vadászember megmondhatja, hogy a madársörét nem hordhatja a koponyacsontot 4-5 lépésnyire, az agyvelőt pedig föl a szoba fölepére.

Brach, az öreg szolga azt mondta vallomásaiban, melyet a rendőrség előtt tett, hogy husvét vasárnapján reggel 7 órakor bekopogott a grófhhoz, de miután választ nem nyert, dr. Goldberg segédorvosért küldött s azzal együtt léptek a szobába. A grófot a karszékben ülve találták, jobbkezeiben a kilőtt pisztollyal, míg koponyája szétlőve a földön volt.

Az öreg Brach zárta rá éjjel 10 órakor a grófra az ajtót s hagyta magára az egész ötszobás lakásban. Mindennap reggel ő ment be hozzá fölkelteni és kiszolgálni. Valószínű, hogy számos alkalommal nem nyert választ a kopogtatásra, hanem bement bement. Miért csak e reggelen küld azonnal segédorvosért? Gyánításom az, hogy a vén szolga tudta minek kellett történnie az éjen s kinek adta át a kihuzott kulcsot, hogy behatolhasson az áldozathoz. A megzavart lekiismeret hatalma volt az, mely az öreg szolgát egy hét alatt ura után küldé, (mert ápr. 15-én már ő is halva feküdt), ha ugyan nem ugyanazon kéz végzett vele is, amelyik a gróf életét kioltá.

Az első intelligens ember, aki a gróf holttestét megpillantja, dr. Goldberg, a kezelő segédorvos. Kihallgatván, csak annyit vallott, hogy a gróf sokat foglalkozott az öngyilkosság gondolatával és a lélek halhatatlanságával. Aki Széchenyi naplóját ismeri, tudja, hogy egész életén át kedvenc témája volt, a naplók minden lapján van az öngyilkosságról szó. Dr. Goldberg kevéssel a nagy tragédia után agyonlőtte magát. A gróf komornyikja, az öreg Grosz, buskomorságba esik és igen rövid időn belül elhal. Vele sirba száll a rémes éj harmadik tanuja.

Szörnyű sorsa lesz a gróf titkárának, a derék Kissnek, ki agg gazdájához oly igen ragaszkodott. Nagyszombat éjjelén ő látja utoljára a grófot, tíz órakor elbucszik tőle a vidám viszontlátás reményében. Reggel amint az intézetbe ér, megtudja a szörnyű esetet. Lemegy a számára fentartott szobába s bezárkózik. Gróf Széchenyi Béla megérkezvén Nagycenkről, megrendülve tudja meg atyja halálhírét. Kisst keresni indul, hogy a szükséges intézkedéseket megtegyék. A titkár a kopogtatásra kikiált neki, hogy ő nem engedi magát meggyilkoltatni, mint ahogy urával tették. Midőn Béla gróf behatol hozzá, egy hosszú törrel rárohan s csak a fiatal gróf nagy erejének s a gyorsan érkezett segítségnek sikerül megfékezni a dühöngő örültet, ki nemsokára meg is hal.

Ha valaki tudta, mi történt saját házában, az bizonyára dr. Görgen volt. Kihallgatása igen érdekes leleplezéseket tartalmaz a sorok között. A tulajdonos állandó besugója volt a bécsi rendőrségnek, többször jár Czapka rendőrfőnöknél és Lobkowitz herceg alsóausztriai helytartónál jelentést tenni nagy beteget viselt dolgairól és a nála megforduló egyénekről. Bár igen fájna neki, hogy az igen bőkezűen fizető beteget elveszítse, mégis sürgősen kéri a két urat, hogy szabadítsák meg őt a veszélyes betegtől. Mit jelent ez? Nézetem szerint azt, hogy a bekövetkezendő dolgok felelőssége alól akar kibujni, Tudja, hogy a gróf ellen merénylet készül, - ő nem akar tudója és bűnrészesé lenni a dolognak. Csinálják másutt, de ne nála. A gróf családjához fordul s kéri a beteg elszállíttatását. A család nem akarja a grófot kizavarni mostani kényelméből. Görgen gyáva ember, nem meri megmondani, amit tud s a dolog marad, - jöjjön, aminek jönnie kell. És jött is. Görgen a gyászos eset után szintén halott volt, néhány hónappal élte túl a nagy

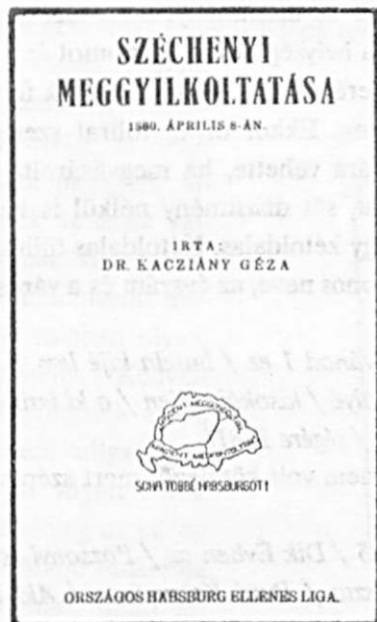
halottat, ki házát világhírűvé tette. Halálának közelebbi körülményei ismeretlenek, ép úgy, mint dr. Goldberg öngyilkosságáé is.

Egy igazán nevezetes mozzanat elkerülte az esetet vizsgálók figyelmét.

Széchenyi egy ízben dr. Goldberggel beszélgetvén, kérdezte tőle, nem lehetséges-e az, hogy egy segédorvos 20.000 forintért mérget keverjen betege levesébe? A szegény orvos elszörnyedve tiltakozott az ellen. "Eh" - mondá a gróf -, "annyiért akármelyik megteszi!" Goldberg sértődve távozott a nagy gróftól. De kevéssel ezután megtörtént a nevezetes eset, hogy báró Josika Samu erdélyi kancellár ott ebédelt Széchenyinél s ebédre a Görgen-konyháról szarvasgombát hoztak föl, melyet a gróf igen szeretett. Biztosra lehet venni, hogy jóízűen fog enni belőle, azonban ő hozzá sem nyult az ételhez, mert valami emésztési zavara volt aznap. A báró azonban alaposan hozzálátott a szarvasgombához, sokat evett belőle s derülten bucsuzott el nagy barátjától. Hazaérve rosszul lett, a császár udvari orvosát hívták hozzá, ez bélgörcsöt állapított meg s arról kezelte. Néhány nap múlva báró Josika meghalt. A Széchenyinél bevett mérge március 14-én került szervezetébe, tizenkét nap kellett, hogy az erős férfit lebirja.

Előbb gróf Festetich Taszilo ebédelt Széchenyinél és lesz rosszul az ebéd után, de nagyobb baja nem lesz. Véleményem szerint ez lehetett az első mérgezési kísérlet, a Josikáé a második, melyek után csak a pisztoly maradt hátra.

A husvétii rémes éj összes szereplői alig pár hónap alatt sirba tértek s az 1861-ik évet egyik sem érte meg. A rémes éj titka azonban nem szállott velük a sirba, mert e tények előtt szertefoszlik az öngyilkosság legendája és a legnagyobb magyart beiktatja a nemzeti nagy vértanuk sorába!

CSIPES ATTILA:

Mezőtúr fazekassága, jellemző edénytípusai

II.

Kora reggel nem vizesedény után nyúltak az emberek, hanem a pálinkásedényből, a butellából húztak egyet. A butella lehet kerek, körte alakú, ovális, hasáb és könyv alakú. Egyetlen kitételnek azonban mindig meg kellett hogy feleljen: a karcsúságnak. Tehát kicsi, szűk helyen kellett elférnie, mert vagy az ablakpárkányon tárolták, vagy - és ez volt a gyakoribb - a zsebben hordták. Ezt könnyen lehet igazolni egy butellafőlirattal:

*"Néze komám / asszony de / szép butélám / van
ha tudná / hun vetem min / gyárt vene onan /
asszonymak alkal / mas belőle szür / csölni harajta
/ eri kis könyven / tugya dugni tesi / az zsebibe vagy
a / csecse közé ha belép / az ura kacsint szeme /
közé."*

Mezőtúron a leggyakoribb a hasáb alakú butella. Félig nyers, bőrkemény állapotban teljesen szögletesre lapították. A szögletesített formát a sarkokon többféle módon is kihangsúlyozhatták. Lapjai szélén - mintegy laphatárként - követve a butella vonalát belekarcolták. Ezt mind a négy oldalon megtették. A felső részén levő félköríves felületet általában egy vízszintes vonallal elválasztották, így különböző feliratoknak és díszítményeknek maradt négy téglalap alakú hely. A felső félköríves részre a helység nevét, időpontot és a mester nevét karcolhatták, vagy egyszerűen csak berácsolták. A butella egyik formájában sem készült folyóedényként, csak kivételesen. Ekkor olyan főlirat szerepelt rajta, ami mindenkihez szólt, mindenki magára vehette, ha megvásárolta a butellát. (Egészen kivételes esetekben még főlirat, sőt díszítmény nélkül is készítettek butellákat.) Főliratozásuk általában egy vagy kétoldalas. Kétoldalas főliratozás esetén az egyik oldalon a mester neve, a tulajdonos neve, az évszám és a város neve szerepelt rövid versikébe foglalva:

*"Ha tudni / kívánod I ez / butela kijé le = / gyen
ez a Bedő Mihályé / kisokáig éljen / a ki iszik be /
lőle Vájon egész / ségére 1881"*

A verses forma azonban nem volt kötelező, mert szép számmal találunk hasonlókat is:

*"Készült az 1885 / Dik Évben az / Pozsonyi István
/ Számára Puzta / Putri Kotsmáros / Aki iszik
belőle / váljon egészségére / Krisbai Lajos m. k."*

A butella másik oldalán gyakran tréfás versikét, vagy a butella-tolvaj kárhóztatására szolgáló szöveget találunk:

"A pálinka gonosz ital / Ki azt issza Korán /
meghal Télen fa / gyaszt Nyáron fo = / gyaszt Okos
ember / nem issza azt"

"Szép butéla az / nevem Ha pálin / ka van benem
/ Ha pálinka nincs benem / csak zöld cserép / a
nevem"

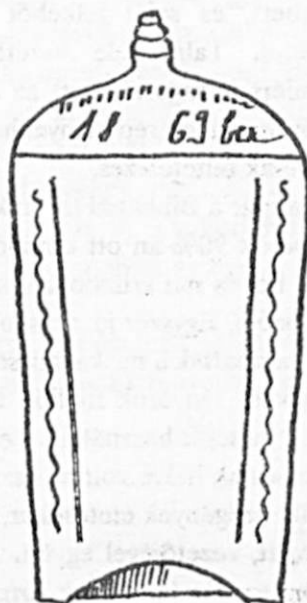
"Ki ez butellának / Szorul lopására / Kívánom
Istentől / Oly nagy uraságra / A kóldusok között /
Főkapitányságra / Pest és buda között Tajjga
húzásra."

A butellák lehetnek egy oldalon föliratosak is - általában ez a gyakoribb. Az egyik oldalon az előzőekhez hasonló tréfás versike van, a másik három oldaluk szépen ki van karcolva vagy metszve. Ekkor a szöveges oldallal szemben legfeljebb ennyit karcoltak bele, ezt is az edény félköríves részébe:

"Készült az 1871 gyedik / Évben / Takács Imré /
nek az számá / ra"

A virágminták általában szépen kidolgozottak, ami a túri fazekasok technikai tudását is igazolja. Az 1880-as évekig szinte csak zöld mázas, karcolt, vésett butellákat készítettek. Ennél a technikai eljárásnál sokkal finomabb, részletesebb virágdolgozás is lehetséges. Ezzel éltek is a mesterek.

Szólni kell még a vágott sarokról ill. talpról is. Ez a butellák legjellegzetesebb mezőtúri díszje. A talprészen gyakran találunk bevágást, lefaragást, levágást. Ennek az egyik változatát "magyar bajusz"-ként emlegetjük. A talprészen alkalmazott magyar bajusz alakja, íve valóban olyan, mint a régi bajuszviselet. Kedvelt díszítőmotívumként alkalmazták ezt a bognárok is, szekér, kocsi, taliga egyes részeinek díszítésére. A vágott sarok (más néven: ácsfaragás) főleg az edény válán fordul elő. Különösebb funkciója nincs, csupán dekorativitása miatt alkalmazták előszeretettel.

Az 1880-as évektől fordul elő a színes, sárgás alapú butella. Az írókázás miatt ezt a fajtát már nem lehet olyan precízen kidolgozni, összességében viszont szépen mutatnak a színes virágok. Minden oldalát kifrókálták, éppen hogy maradt az egyik oldal felső részén egy rövidke hely, ahová a tulajdonos nevét és az évszámot be lehetett karcolni. A színes butelláknak azonban nem sok jövője volt, mert a századfordulón erőteljesen lecsökkent az igény irántuk. Az érdeklődést a vásárlók körében csak az 1950-es években sikerült visszahódítani. Megjegyzendő még, hogy az általános részben ismertetett butella jellemzőitől a mezőtúri annyiban különbözött, hogy belül is mázas volt. Kis tölcserrel töltöttek a belsejébe mázat, összerázták, majd kiöntötték, és lehetett kívül mázolni. Ezt minden egyes edénynél megcsinálták. Voltak még ugyan ovális, körte, könyv és emberalakú butellák is, de nem ez tette ki a túri butellakészítés jelentős részét. Ezekből az utóbiakból igen kevés darab található az országban, így mérvadó tulajdonságaikról nehéz lenne beszélni.

A negyedik ismertetendő edény a miskakancsó. Igen jellemző e vidékre a miskakancsó, de sajnos kevés maradt meg belőlük. A borosedények közé tartozik. Emberalakúsága miatt (használat, funkció, kialakulás) nehéz dolog erről beszélni, mert mai napig többféle álláspont is létezik ezzel az edénnyel kapcsolatban. A Bibliából tudjuk, hogy Isten agyagból formálta az első embert, és saját lelkéből lehelt belé életet. Talán ide vezethetnők vissza, miért is ragaszkodott az ember az antropomorf cserépedényekhez. Ez azonban csak feltételezés.

S ha már a Bibliánál tartunk, nem kerülheti el a figyelmünket az sem, hogy a miskakancsók 90%-án ott domborodik a kígyó. Fölvetődik a kérdés: milyen szerepet tölt be, és mit szimbolizál a kígyó? A Bibliában a kígyó végtelen tulajdonságok hordozója. Egyszer jó, máskor a rossz jelenik meg általa. És nézzük csak meg, mikor is használták a miskakancsót! Általában vallásos összejöveteleken került le a szentképek és tányérok mellől. Egymástól igen eltérő események alkalmával is ugyanazt a kancsót használták. Lehetett keresztelő, szegények étetése, halott-tor, a miskakancsónak helye volt az asztalon. Tehát gyermekáldáskor és halálózáskor is használták. Szegények étetésekor, a halott eltemetését követő héten megérkezett a kolduscapat, vezetőjével együtt. A köszöntő megáldotta a bort: *"Most megáldjuk ezen edény tartalmát,, Urunk Krisztus, mint ahogy a kánai menyegzőn megjelenni*

méltóztattál, a vizet borrá változtatván, kérjük ezen csodának emlékére, hogy hallgasd meg a mi alázatos kérésünket, hogy amennyi bor legyen, volt, vagy lesz ezen kancsóban, annyi ezernyi lélek szabaduljon kìa keserves purgatórium tüzibű." Ebből lehet talán arra következtetni, hogy a kígyó jelen esetben őrző-védő szerepet tölt be. Érdekességként még megemlíthető, hogy a hindu mitológiában a túlvilág spirál alakú Kígyókirálya az élet = erdő, a föld és a vizek ereje. A küszöb őrzői, a kígyók vigyázzák a középen lévő "kincset", amely nem más, mint az isteni tudás. A kígyó tehát a miskakancsón mint az áldott bor, az isteni tudás őrzője jelenhetik meg. Érdekes, hogy Mezőtúron csak ebben a században terjedt el a kígyós forma. A kígyó helyén mente volt a miska közepén, hasán is, de igényesen kidolgozva. A mente plasztikus részei között írókás virágdísz láthatunk, jellemző túri ornamentikával. A túri miska sohasem volt annyira díszes, mint például a tiszafüredi. Tiszafüreden még a kalapját is lefedték, csupán két lyukat hagyva a bor betöltése és kiöntése céljára. A túri miskák kicsit totyák voltak (öblük lentebb, a fenékszöghöz közelebb volt), aminek oka kérdéses. Az azonban biztos, hogy ennek nem tudásbeli, technikai hiányosságai voltak. A múlt századi előkerült edények még a fülük alatt is föliratosak voltak. Még azt sem lehet pontosan eldönteni, hogy a folyóedények, vagy az egyedi termékek kategóriájába tartoznak-e.

Színük nem a sárgás dudi szín, hanem fehér. Ugyanúgy öntötték be festékkel, mint a korsót. Száját zöld színű mázba mártották vissza.

Napjainkban egyre növekszik a kézműves mesterségek iránti érdeklődés. Számos főiskolán faragó, nemezkészítő, fazekas és egyéb szakkörök működnek, a mezőtúri fazekasok pedig a leendő - többnyire érettségizett - inasok számára a túljelentkezés miatt felvételi vizsgát kénytelenek tartani. Ennek egyik oka talán az, hogy az emberek megcsömörlni látszanak a százmilliós szériában gyártott zenélő karóraktól és a nagyipar hasonló lélektelen produktumaitól. A másik ok szerintem nem más, mint az ember alkotás, önmegvalósítás iránti igénye, amit kielégíteni manapság keveseknek sikerül. Az esztergályos, az áramköröket forrasztó gyári munkás kész terveket kap, melyeken változtatnia nem kell, és nem szabad, így gondolkodnia sem szükséges, egyhangúság jellemzi tevékenységét. Ezzel szemben a művész vagy a kézműves szinte naponként találkozik új feladatokkal, gondolkodik a megoldáson, és új, egyedi tárgyakat hoz létre, melyek az egyén, az alkotó ember tudását is magukon hordozzák.

Gyakran halljuk, hogy értékválsággal küzdünk, sőt értékek nélkül élünk. Aki értéket keres, az találhat a kézművészetben is, legyen annak művelője, vagy "csak" szemlélője.

ARANY ILDIKÓ:

Az Özönvíz

II.

Egyező motívum a bárkák megakadása az Ararát illetve a Niszir hegyén. Mindkét forrás említ három kiküldött madarat, de míg az akkád szövegben először egy galambot, másnap egy fecskét, harmadnap pedig egy hollót eresztettek ki, mely aztán nem tér vissza többé, a Biblia szerint először egy hollót, azután egy galambot, háromszor is; először visszatért, másodsor "... olajfalevél vala annak szájában", harmadszorra nem tért vissza többé. A bibliai történet még egy fontos momentumot említ:

*"Az én ívemet helyeztetem a felhőkbe,
s ez lesz a jele a szövetségnek
közöttem és a föld között."*

(Móz. I. 9. 13.)

Isten szövetséget köt a földdel, hogy többé nem próbálja azt elpusztítani vízözönnel. (De azt nem ígérte, hogy máshogy sem fogja!)

Igen eltérő a két túlélő sorsának alakulása: míg Um-napisti Enliltől, aki annakidején az emberekre kérte az özönvizet, hogy mutassa, mennyire megbocsátott, örök életet nyer, feleségével együtt, addig Noénak "meg kell elégednie" a túléléssel, és még 350 esztendei élettel.

Bár sorsuk eltérő, szerepük azonos: újranevesítik a földet, továbbmentvén az életet, biztosítva annak folytonosságát. Ezek szerint az emberek kétszer teremtődtek; egyszer Isten vagy istenek által, de eljátszván a bizalmat megbűnhődtek, s mintegy újabb sanszot kapva újra benépesíthetik a földet. (Ha már a transzcendens tökéletesség által teremtett ember sem büntelen, tökéletes, akkor mit várhatunk az új emberiségtől?)

Luther kronológiája a Vízözönt i.e. 2305-re teszi. Ez egyes kutatók szerint reálisnak tekinthető. Nézzük meg, a környező népek hol tartanak ekkor!

Az akkádok vannak uralmon Mezopotámiában, az egyiptomi Középbirodalom virágkorát éli, a hellén törzsek valahol őshazájukban készülődnek a nagy vándorlásra, India egy új birodalmat vajúdik, Amerikában az aztékok és a maják államszervezetet hoznak létre.

A görög mitológia is említi a Vízözönt, itt egyetlen emberpár éli túl, a földet egy jóslat alapján népesítik be, hátuk mögé hajigált kövekkel.

A germán mondavilág alapjának tekinthető Edda-könyvekben a vízözönt Élet és Életvágy éli túl, kérésőkre az istenek sárból újragyúrnák az elpusztultakat.

A dél-amerikai források anti-vízözönről beszélnek; a tengerből és a folyókból, tavakból eltűnt a víz, az óceán partján és vidékén messze csak a csupasz meder látszott, amerre eltűnt a víz, nagy fényességet láttak, mennydörgésszerű robajlás tarolta le a vidéket, sötétség lett úrrá a vidéken, rémület a szíveken. A víz csak napok múltán tért vissza.

Sokan próbálják megfejteni a Vízözön rejtélyét. Őket alapvetően két táborra oszthatjuk; akik nem fogadják el megtörtént eseményként, s akik valós katasztrófáról beszélnek. Ez utóbbiak véleménye aztán igencsak megoszlik a kiváltó okot és a katasztrófa kiterjedését illetően.

Akik nem hiszik, hogy globális katasztrófáról van szó, azok egy, minden eddiginél nagyobb földrengésről beszélnek, s összekapcsolják a rejtélyes Mu-földjének vagy Atlantisznak legendájával. Erre bizonyítékként a Szantorin-szigeteket hozzák fel, amely geológialag bizonyítottan valaha majdnem kör alakú vulkán-sziget volt a Földközi-tengerben. Ez azért egy kicsit messze esik Mezopotámiától. Igen ám, de Um-napisti egy szóval sem említi, hogy Surippi Mezopotámiában található. Ő egy városról beszél, amely a tenger partján fekszik, s ahonnan hajóval messzire menekül. Miért ne lehetett volna Surippi a Szantorinon? A vulkánkitörés magyarázat a lángokra és a fojtó gázokra, valamint a sűrű homályra is, amit az akkád költő ír le. Kérdés, hogy a héber törzsek Vízözön-legendája miből táplálkozik. Talán a babiloni fogság idején kerültek kapcsolatba a summer-akkád mítosszal, s abból alakították ki saját változatukat? De miért hagytak ki saját verziójukból olyan izgalmas részleteket, mint a füst, a lángok, a szél, a tengerár? Azért mert őshazájukban nem voltak vulkanikus hegyek, amelyek kitörhetek volna, messze volt a tenger, s így nem érthette azt a vidéket szökőár, vagy esetleg a tüzet későbbre tartogatták, hogy Isten ne ismétlje önmagát (Sodoma és Gomorrha)? Vagy talán több "helyi" vízözön volt? Aligha.

Van egy szelídebb, nem globális katasztrófa változat is, miszerint valami miatt a szokásosnál jóval több csapadék hullott, esetleg monszunszerűen, emiatt a medrűkből kilépett folyók elmostak mindent azon a vidéken, hatalmas károkat okozva, s ezt a mitológikus képzelet nagyította fel vízözönné.

Egy másik feltevés szerint az utolsó jégkorszak végén olvadásnak indult gleccserek óriási víztömege zúdult a mélyebben fekvő területekre, mindent elsöpörve, s az sem kizárt, hogy a nagytömegű olvadt jég megemelte jócskán a tengerek, óceánok vízszintjét, s emiatt újabb földterületek kerültek víz alá. Ezt a természeti csapást átélhette a cro-magnoni ember, s az élmény genetikailag kódolódván, minden későbbi utód emlékezetének élményanyagává vált. Dr. Czeizel Endre fejteget valami hasonlót a gyakori zuhanásos álmok eredetéről.

A globális, esetleg interplanetáris katasztrófát sem szabad azonban ki-zárnunk.

A csillagászok kutatásai szerint a Pluto nem volt mindig önálló bolygója naprendszerünknek, hanem a Neptun holdja, egy, azóta eltűnt másik holddal együtt. Elszakadását és a másik eltűnését egy vándorbolygóval való találkozásukkal magyarázzák. Ezek szerint a Naprendszeren keresztülhaladt egy idegen égitest, amely egyik naprendszeri társunkat megsemmisítette, a Neptun egyik holdját magával vonszolta a sötét világűrbe, a másikat letérítette eredeti pályájáról. Alátámasztásul: a Plutó pályája szabálytalan, s néha belülkerül a Neptunén. Hogy mi köze ennek a vízözönhöz? Az az idegen bolygó, amely összekócolta a Plutó pályáját, hatást gyakorolhatott a Földre is, okozhatván az özönvizet a Föld egyik felén úgy, hogy a Hold ár-apály hatásához hasonlóan magához vonzotta a vizeket. De akkor a Föld túloldalán? Eltűnt a víz, mint ahogy az indián krónikások beszámolnak. A villódzó éjszakai fények lehettek a sűrűdéstől ionizált levegő fényjelenségei (Északi-fény vagy Sarki-fény), meteorbecsapódás kísérőjelenségei, akkor a mindent letaroló légnyomást vagy robbanást is megmagyarázhatjuk.

Ennek a feltevésnek gyenge pontja az idő. Ha annyira a közelmúltban történt, hogy az emberemlékezet megőrizte, akkor még észlelnünk kellene a Naprendszeren keresztülvágtató bolygót, lopott holdjával együtt.

S ha már a csillagoknál tartunk. Az ebben járatosak kiszámíthatják, hogy a Vízözön idején az évmilliárdokat felölelő világéven belül az oroszlán, azaz a tűz, a pusztulás jegyében jártunk. A világevőkört, ha felrajzoljuk, átellenben épp a vízöntő jele található. Most a Vízöntő jegyében járunk.

Vajon ki lesz az új Noé a Tűzözönben?

Téka

"Minden széllel én vetek"*A LAROUSSE enciklopédia - magyar kiadásban*

A karácsonyi könyvvásár egyik szenzációja lesz a Magyar Larousse Enciklopédia első kötete, az Akadémiai Kiadó új, nagyszabású vállalkozása. A nemzetközi könyvpiacnak 1866 óta évenként megújuló sikerkönyve, amelynek magyarországi kiadását Illyés Gyula már 1943-ban sürgette, most végre hazánkban is kapható lesz, nem pusztá fordításként, hanem korszerű magyar változatban.

Az enciklopédia - melyet kezdetben Pierre Larousse jórészt maga írt és szerkesztett - rendkívül szerteágazó anyaga, amelyben jól megférnek az országokra, tudományágakra, műszaki és humán alkotásokra, történelmi nagyságokra és a mindenkorai politikai-gazdasági élet kiemelkedő személyiségeire vonatkozó minden lényeges adatot tartalmazó, mégis rendkívül tömör szócikkek a művészi kivitelű illusztrációkkal: fényképekkel, térképekkel, rajzokkal, ma már egy kiválóan felszerelt, a legkorszerűbb technikai berendezésekkel ellátott kiadóban készül.

A Magyar Larousse az egykötetes francia kiadás változata, de az anyagot jelentősen gazdagító magyar szócikkek terjedelme miatt három kötetben jelenik meg, és pedíg az első A-tól Gy-ig, a második H-tól M-ig, a harmadik pedig M-től Zs-ig terjedő felosztásban. 1991 karácsonyára az első, 1992-ben a második, 1993-ban a harmadik kötet kerül téli könyvvásár pultjaira.

A francia eredetiben is olvashatók magyar, magyarországi vonatkozású címszavak, de igen jelentősek a magyar kiegészítések, mintegy egy tizeddel gazdagítják az enciklopédiát. A kötet gyönyörű képanyaga azonban változatlan, ugyanolyan szemet gyönyörködtető, mint az eredetié. Nagyon vigyáztak a szerkesztők, hogy minden olvasóréteg számára hasznos kézikönyvet nyújtsanak. Mind a francia kiadásban, mind a Magyar Larousse-ben jelentős mértékben kaptak szerepet - a humán területek mellett - a természet- és műszaki tudományok képviselői, illetve alkotásaik is. A magyar kiadást még a csillagászat, az űrkutatás és az informatika terén elért legfrissebb eredményekkel is kiegészítették.

Az enciklopédia címlapján látható múlt század végi, szép szecessziós embléma - amely a magyar kiadáson is jelentkezik majd -, a gyermekláncfüvet szétfújó fiatal leány a Larousse jellegét testesíti meg: "Minden széllel én vetek." Vetése immár Magyarországon is beért.

Anekdota kincs

Az olvasó véleménye

Dumas egyik leghíresebb regénye A három testőr. A regényben, címe ellenére mégis négy testőr szerepel, mégpedig Athos, Porthos, D'Artagnan és Aramis.

Egy olvasó meg is írta Dumas-nak, hogy a regény címében tévedett, mire az író így válaszolt:

"Az irodalomban is, éppúgy, mint az életben, mindig jó, ha hármat ígérnek és négyet adnak; a kellemes meglepetés mindenkinek tetszik."

Önismeret

Goethe egy udvari tanácsossal beszélgetett, aki megjegyezte:

- Nem hihetem, hogy csak egy becsületes ember is legyen a világon.
- Minden egyes halandót ismerni lehetetlen - felelte a költő -, de önmagát mindenki ismerheti.

Azok a női évek...

Az előkelő társaság ismert hölgytagja, Fabia, minduntalan harminc évesnek mondta magát. Amikor ezt Cicero előtt is szóba hozták, a híres szónok így szólt:

- Fabia az igazat mondja: hiszen legalább húsz esztendeje hallom ezt tőle...

Sovány vigasz

Voltaire szerette volna elhíttetni magával, hogy Semiramis című tragédiájának hatalmas sikere van.

A bemutató után találkozott Pironnal, az ismert íróval, aki előzően már bukást jósolt a Semiramisnak.

- Na látja - szólt Voltaire -, mégse füttyülték ki a darabomat!

Piron csipkelődte felelte:

- Hát persze, hogy nem. Hiszen senki sem tud füttyülni, amikor ásít.

Színészi hiúság

Mihail Lermontov, a jeles költő társaságban volt, ahol egy színész így dicselkedett művészetével:

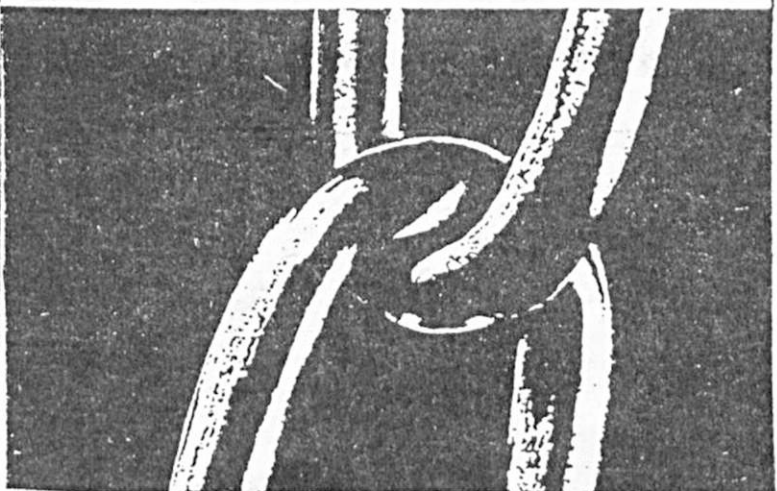
- Ha ott állok a színpadon, mindent elfelejtek magam körül...csak a szerepemet látom... A közönség teljesen eltűnik.

Lermontov csendesesen megjegyezte:

- Nem is vehetjük tőle rossznéven.

**HA MINDEN KÖTÉL
SZAKAD ...**

egy biztos láncszem marad.

HUNGÁRIA
BIZTOSÍTÓ RT

SHARP

... és a hozzá méltó szolgáltatások.

PROCONTROL ELECTRONICS LTD

6720 Szeged, Széchenyi tér 8. Tel: 62/ 24-711* Fax: 62/ 14-477

SHARP fénymásológép vásár a PROCONTROL-nál!

SHARP Z 30 dalgép .. 64.900,- Ft másolási méret: A4-ig másolási sebesség: 5 másolat/perc másolási lépték: 1:1	SHARP SF 6100 124.900,- Ft másolási méret: B4-ig másolási sebesség: 8 másolat/perc másolási lépték: 1:0.7; 1:0.8; 1:1; 1:1.24
SHARP SF 7320 119.900,- Ft másolási méret: B4-ig másolási sebesség: 13 másolat/perc másolási lépték: 1:1	SHARP SF 7300 115.500,- Ft másolási méret: B4-ig másolási sebesség: 13 másolat/perc másolási lépték: 1:1
SHARP SF 7350 134.900,- Ft másolási méret: B4-ig másolási sebesség: 13 másolat/perc másolási lépték: 1:0.7; 1:0.8; 1:1; 1:1.24	SHARP SF 7370 135.500,- Ft másolási méret: B4-ig másolási sebesség: 13 másolat/perc másolási lépték: 70-124%-ig, 1%-os léppéssel
SHARP SF 7800 174.900,- Ft másolási méret: A3-ig másolási sebesség: 15 másolat/perc másolási lépték: 50-200%-ig, 1%-os léppéssel	SHARP SF 7850 199.900,- Ft másolási méret: A4-A3 másolási sebesség: 15 másolat/perc másolási lépték: 50-200%-ig, 1%-os léppéssel

Árúink netó árak, a 25% ÁFA-t nem tartalmazzák.

A nálunk vásárolt fénymásológépekre 3 év garanciát vállalunk!
24 órás szervizszolgálat, folyamatos kellékanyag és tartalékalkatrész ellátás!